

Pieter Paul Rubens (1577-1640)

Rubens este considerat principalul reprezentant al picturii baroce flamande și unul dintre cei mai mari colorişti și compoziționiști ai picturii universale. Artistul a trăit și a creat în sudul Țărilor de Jos (pe teritoriul Belgiei de astăzi). Născut în orașul Siegen, în anul 1557, în mijlocul unei familii ce provenea dintr-un mediu burghez, Rubens și-a petrecut copilăria la Köln.

Înclinația spontană spre artă l-a împins pe artistul flamand pe calea picturii. Talentul său fiind remarcat încă de când era copil, Rubens a intrat mai întâi în atelierul peisagistului Tobias Verhaecht, apoi devenind în mod consecutiv discipolul lui Adam von Noort și Otto Vaenius, în atelierul căruia tânărul artist vine în contact direct cu tradiția manieristă italiană. Depășirea manierismului și interpretarea originală, pur flamandă a moștenirii italiene era sarcina ce stătea în fața lui Rubens, sarcină ce va fi dusă ulterior în chip strălucit la bun sfârșit. În anul 1600, la 23 de ani, Rubens pleacă în Italia, țara barocului ajuns la maturitate. Aici se apleacă spre studierea creațiilor corifeilor Renașterii târzii, a lui Leonardo, Rafael, Michelangelo, Tizian, Veronese, iar dintre artiștii manierişti îi preferă pe Primaticcio și Salviati. Ascultă, studiază și învață cu mare interes, asistând de asemenea la mai multe polemici artistice, dar inima lui rămânând a unui artist flamand, un artist din țara unde a lucrat Van Eyck, Weyden, Brueghel, pictorul formându-se în tradiția acestor pictori renumiți.

Încă din 1600, locuind la Veneția, Rubens este chemat la curtea ducelui de Mantova-Vicenzo Gonzaga, care-l face pictor al curții sale și pe banii căruia Rubens stă în Italia timp de opt ani, călătorind prin marile orașe ale Peninsulei, iar în 1603 pleacă din însărcinarea ducelui într-o misiune diplomatică în Spania, în Spania se va bucura de același succes ca și în Italia, artistul fiind copleșit de numeroase comenzi, reîntorcându-se în 1604 în Italia. Vestea îmbolnăvirii mamei sale îl face să părăsească, în anul 1608, Roma, plecând la Anvers, unde ajunge încărcat de cunoștințe gata să-și înceapă strălucita carieră. El căpătase multă ușurință în mânăuirea penelului și culorilor, în reprezentarea nudurilor și drapajelor, animalelor și peisajelor.

Din anul 1609, când este primit de arhiduci la curtea lor, Rubens va deveni figura centrală a întregii arte flamande. Acum el va introduce pictura pe pânze imense, pline de un realism sănătos, de mișcare impetuoasă și de amploare decorativă, renunțând la tablourile de mici dimensiuni manieriste. Formele lui dobândesc o importanță și o pondere deosebită, pur barocă. Personajele manieriste, palide, de odinioară cedează locul corpurilor opulente, sub piele pulsând un sânge fierbinte. Tot acum, în 1609, în octombrie Rubens se va căsători cu fiica unui notar municipal din Anvers, Isabella Brandt, pe care a iubit-o cu pasiune.

Norocul îi surâde lui Rubens, gloria lui crescând rapid, iar comenzile fiind tot mai numeroase. Cu geniul și cu farmecu-i personal, pictorul ce va deveni maestru atrăgea spre el numeroși artiști flamanzi de talent printre care Van Dyck, Jordaens, care erau bucuroși să lucreze în atelierul lui Rubens sub îndrumarea acestuia. Împreună cu elevii săi, Rubens va lucra mii de tablouri, dintre care s-au păstrat circa trei mii de lucrări, în anul 1626 Rubens va primi o puternică lovitură, soția sa Isabella Brandt va muri, iar încercarea pictorului de a alunga singurătatea și gândurile sumbre îl vor determina să se îndepărteze de lumea culorilor, Rubens dedicându-se carierei diplomatice, însă în 1630 Rubens hotărăște să se căsătorească cu o nepoată a sa de numai 16 ani, frumoasa Helene Fourment. Această a doua căsătorie i-a umplut viața lui Rubens. Tânăra Helene este urmărită continuu de artist, care va ajunge să-i divinizeze chipul și trupul ei. Imaginea ei și a celor doi copii ai lor va deveni pentru Rubens subiectul predilect al tablourilor sale. Rubens va executa zeci de schițe și picturi, reprezentând-o pe frumoasa sa soție, însă el se va îmbolnăvi și va fi nevoit să renunțe la pânzele de mari dimensiuni, lucrând tablouri mici, executate în întregime de el. Boala îl aduce la capătul puterilor, Rubens murind la 30 mai 1640 în urma unei paralizii, întregul Anvers a plâns moartea maestrului, care a fost înmormântat cu mare cinste în capela sa din biserica Sfântul Iacob.

Rubens a folosit penelul ca pe un instrument esențial, picturile lui nefiind numai niște simple desene atent modelate cu ajutorul culorii, ci sunt executate cu mijloace "picturale" ceea ce intensifică impresia de viață. Se spunea despre pictor că tot ce atingea penelul său prindea viață, iar cel ce afirmase acest lucru nu se înșelase.

(continuare în pagina 7)